

Рецензія

на дисертаційну роботу

Лазаренка Сергія Леонідовича,

«Метрологічне забезпечення вимірювань характеристик іонізуючого випромінення та модернізація еталонної бази під вимоги Європейського Союзу»,
що подається на здобуття освітньо-наукового ступеня
доктора філософії за спеціальністю 152 «Метрологія та
інформаційно-вимірювальна техніка»

1. Актуальність теми дисертації.

Дисертаційна робота Лазаренка Сергія Леонідовича «Метрологічне забезпечення вимірювань характеристик іонізуючого випромінення та модернізація еталонної бази під вимоги Європейського Союзу» є достатньо актуальною та вирізняється безумовною новизною, закладеною вже в самій назві теми і послідовно реалізованій у представленій роботі.

Дисертант - аспірант заочної форми навчання - працює у Державному підприємстві «Київоблстандартметрологія», де займається саме зазначеними проблемами, поєднуючи цим через проведені ним дослідження аспекти навчання і роботи з користю для подальшого народного господарства і економіки України. Складність робіт полягає у наявності далеко не очевидних обмежень сфери радіології, що стосується до умов праці та проведення досліджень, обліку стану опромінення, як особи-виконавця, так і через калібровані пристрої – дозиметри до опромінення персоналу, дотичного до засобів радіоактивного опромінення, а такі є у багатьох сферах. До прикладу, у техніці, медицині, енергетиці, тощо.

2. Коротка оцінка змісту дисертаційної роботи

Дисертаційна робота характеризується стандартною структурою – вступ, 4-і розділи, висновки та списку використаних джерел. Приведено актуальність теми, мету та завдання досліджень, їх апробацію, виділено особистий внесок дисертанта, його публікації, тощо. У 1-му розділі на основі розкрито специфіку виникнення теми, зумовленої інтеграцією України в Європейський Союз та зміною нормативної бази України під вимоги ЄС. Цим доведено необхідність їх розвитку і забезпечення Єдності вимірювань у галузі, розглянуті чинні стандарти та приведені спеціальні характеристики джерел випромінювання. У 2-му розділі розглянуто методологію метрологічного забезпечення галузі - від еталонних джерел випромінювання, до речі

чинних ще з 70-х років минулого століття, через еталонні установки з вторинними і робочими джерелами випромінювання – до кінцевого споживача з представленими ними на калібрування ЗВТ. Основну увагу приділено дослідженню і доведенню, що в основу всієї методологічної бази роботи можуть бути покладені саме стандартні характеристики випромінювання еталонних та інших (робочих) джерел випромінювання. Тому на основі їх максимального дотримання, у тому числі в різних точках поля еталонного устаткування можна суттєво, практично вдвічі, підвищити точність калібрування та досягнути Європейських вимог. До речі, система акредитації лабораторій з урахуванням Положень ДСТУ ISO Guide 60 : 2007. Оцінювання відповідності. Кодекс ustalеної практики, передбачає через міжлабораторні звірювання, що передують акредитації лабораторій, контролювати впровадження Стандартів. Відзначу, що, як підтверджено в Дисертації документально, дисертант впорався з цим завданням.

Дослідження еталонів дозиметричних одиниць іонізуючого випромінювання здійснене у 3-му розділі роботи, де можна виділити «заземленість» дисертанта на поточних проблемах еталонного устаткування – колімованої та неколімованої геометрії. Цікавим є п.3.1, де обмеження доз опромінення та кількості еталонних установок, вимагає залучати різні способи організації виборок дозиметрів для калібрування (повірки). Він є достатньо насичений матеріалом. У 4-му розділі обмірковуються питання впровадження методів і засобів метрологічного забезпечення дозиметричних вимірювань характеристик іонізуючого випромінювання. Матеріал даного розділу ґрунтується на досягненнях зв'язаних з ним попередніх розділів і підтверджується численними додатками.

У висновках приведено результати роботи і підтверджено виконання мети.

3. Зауваження та рекомендації до дисертаційної роботи.

1. Отримані результати викладено у 5-и пунктах наукової новизни, що стосуються доробку дисертанта стосовно методів і засобів метрологічного забезпечення галузі вимірювань параметрів іонізуючого випромінювання в Україні й, конкретно, направлені на підвищення рівня цього забезпечення від вимоги Стандартів ЄС.

2. Розкрито особливості передавання розміру одиниці випромінювання. Проте, можна було б чіткіше взаємозв'язок матеріалу різних розділів через універсальний параметр – стандартна девіація отриманих результатів калібрування устаткування та ЗВТ з допомогою цього ж устаткування.
3. Підкреслено дослідженнями розд.3, що існують відмінності між установками колімованого та неколімованого типів. Однак ці відмінності також краще і очевидніше виразити і описати через СКВ, притаманними показам каліброваних засобів.
4. У розділі 4 (п.4.3) недостатньо повно наведені результати калібрування окремих партій дозиметрів, що знижує якість сприймання. Згадані результати можна було б ввести у Додатках.
5. Окремі пункти висновків слід конкретизувати.

4. Висновок.

Дисертаційна робота Лазаренка С.Л. «Метрологічне забезпечення вимірювань характеристик іонізуючого випромінювання та модернізація еталонної бази під вимоги Європейського Союзу» відповідає усім вимогам, що висуваються до дисертацій даного рівня. Сформульовані у дисертації наукові положення, висновки та рекомендації відображені у його наукових працях, включаючи роботу рівня SCOPUS та розділ колективної закордонної монографії.

Зважаючи на викладене, дисертаційна робота Лазаренка С.Л., з урахуванням деяких внесених виправлень, може бути допущена до захисту на разовій спеціалізованій вченій раді по присудженню наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 152 «Метрологія та інформаційно-вимірювальна техніка».

Рецензент,

д.т.н., професор

Василь ЯЦУК

Підпис Василя ЯЦУКА засвідчую

Василь Яцук

Р.Бриасовський